

HEALTHY BOOST

Urban Labs for Better Health for All in the Baltic Sea Region - boosting cross-sectoral cooperation for health and wellbeing in the cities

Healthy Boost – Miejskie laboratoria na rzecz lepszego zdrowia dla wszystkich w regionie Morza Bałtyckiego - pobudzanie międzysektorowej współpracy na rzecz zdrowia i dobrobytu w miastach” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Interreg Regionu Morza Bałtyckiego

Priorytet 1. Potencjał dla innowacji, cel szczegółowy 1.3 „Innowacje nietechnologiczne”.

Dokument projektowy dot. profilaktyki i ochrony zdrowia dzieci w wieku przedszkolnym

Andrzej Śmiejkowski
Ekspert w projekcie
Emil Sieńko
Koordynator projektu

Suwałki 2019-2021

Spis treści

I.	Wstęp	4
1.	Charakterystyka Miasta	4
2.	Geneza projektu	5
3.	Sytuacja zdrowotna w Mieście Suwałki	9
II.	Realizacja projektu Healthy Boost w mieście Suwałki	13
1.	Grupa robocza	13
2.	Technologia VR	15
3.	Szkolenia i warsztaty	16
4.	Działania pilotażowe	21
5.	Wpływ sytuacji epidemiologicznej związanej z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 na realizację projektu	24
III.	Podsumowanie	26
	Bibliografia	28
	Załącznik	29

I. Wstęp

1. Charakterystyka Miasta

Suwałki położone są w północno-wschodniej Polsce, w północnej części województwa podlaskiego w pobliżu granic z Litwą, Białorusią i Rosją (Obwodem Kaliningradzkim). Suwałki są miastem na prawach powiatu, siedzibą licznych instytucji administracji rządowej i samorządowej. Na obszarze 65,5 km² mieszka ok. 69,8 tys. osób. Suwałki są drugim co do wielkości, po Białymstoku, miastem w województwie podlaskim.

Miasto leży w obszarze „Zielonych Płuc Europy” w terenie bardzo atrakcyjnym pod względem turystyczno-krajobrazowym, na styku z obrzeżem Puszczy Augustowskiej, w sąsiedztwie Wigierskiego Parku Narodowego i Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Przez Suwałki przepływa rzeka Czarna Hańcza, a w niewielkiej odległości od centrum znajdują się miejskie tereny rekreacyjne z zalewem „Arkadia”. Ponadto przez teren miasta przebiegają: droga krajowa nr 8 Warszawa - Białystok - Suwałki - Budzisko-Granica Państwa, fragment drogi ekspresowej S61 Ostrów Mazowiecka – Łomża – Ełk – Suwałki – Budzisko-Granica Państwa oraz linie kolejowe Białystok - Suwałki - Trakiszki i Suwałki - Olecko - Ełk.

O dotychczasowym rozwoju miasta decydowało jego położenie, bowiem Suwałki powstały w latach 70. XVII wieku jako ośrodek wymiany handlowej przy starym trakcie wiodącym z Grodna przez Sejny do Przerośli i Królewca. Obecnie Suwałki położone są na szlaku komunikacyjnym łączącym Europę Zachodnią z państwami nadbałtyckimi oraz Półwyspu Skandynawskiego i północno - zachodniej części Rosji.

Na przestrzeni ostatnich kilku dziesięcioleci intensywność zjawiska starzenia się społeczeństwa, szczególnie w państwach wyżej rozwiniętych, znacznie wzrosła. Przy równoległym spadku przyrostu naturalnego wydłużania się trwania ludzkiego życia, postępu cywilizacyjnego i poprawy jakości życia powoduje zwiększenie populacji ludzi starych w społeczeństwie. Aktualnie obraz ogólnopolskiej tendencji demograficznej warunkuje niska liczba urodzeń oraz wydłużanie się przeciętnego trwania życia ludzkiego, przez co zwiększyły się zarówno liczba, jak i odsetek osób starszych w społeczeństwie.¹

Również w Suwałkach ta tendencja jest zauważalna. Na koniec 2019 roku w Suwałkach mieszkało 69 758 osób. Ludność Suwałk powoli, lecz systematycznie starzeje się. O ile w roku 2011 jedynie ponad 13,5% mieszkańców miasta było w wieku poprodukcyjnym, to w roku 2019, odsetek ten wynosił już 19,14%. Jednocześnie spadła znacznie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, tj. z 20,09% w 2011 r. do 18,82% mieszkańców miasta w 2019 r.²

¹ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016-2025, s. 17

² Raport o stanie miasta 2019 r., s. 11

Rok	Liczba ludności ogółem:	Ludność wg płci:	
		Mężczyźni	Kobiety
2011	69 210	33 170	36 040
2012	69 404	33 250	36 154
2013	69 317	33 151	36 166
2014	69 316	33 127	36 189
2015	69 370	33 157	36 213
2016	69 626	33 261	36 365
2017	69 554	33 257	36 297
2018	69 827	33 356	36 471
2019	69 758	33 348	36 410

2. Geneza projektu

Niniejszy dokument projektowy powstał w trakcie realizacji przez Miasto Suwałki projektu o nr #R085 pt. „Healthy Boost – Miejskie laboratoria na rzecz lepszego zdrowia dla wszystkich w regionie Morza Bałtyckiego - pobudzanie międzysektorowej współpracy na rzecz zdrowia i dobrobytu w miastach” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Interreg Regionu Morza Bałtyckiego Priorytet 1. Potencjał dla innowacji, cel szczegółowy 1.3 „Innowacje nietechnologiczne”, zwanego również dalej: „projekt” oraz „projekt Healthy Boost”.

Partnerem Wiodącym projektu było Miasto Turku (Finlandia)³

Pozostali partnerzy projektu:

1. Metropolia Uniwersytet Nauk Stosowanych, Helsinki, Finlandia
2. Miasto Helsinki, Finlandia
3. Miasto Tartu, Estonia
4. Miasto Kowno, Litwa
5. Miasto Jelgava, Łotwa
6. Rada Regionu Vesterbotten, Szwecja
7. Miasto Poznań, Polska
8. Rosyjskie Stowarzyszenie Zdrowych Miast – Regiony Północno-Zachodniej Rosji
9. Instytut Medycyny Pracy Nofera, Departament Polityki Zdrowotnej, Polska
10. Uniwersytet Stradins w Rydze, Łotwa
11. Departament Zdrowia Publicznego, Litwa
12. Litewski Uniwersytet Nauk o Zdrowiu - Centrum Współpracy WHO ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób Niezakaźnych, Litwa

³ W okresie realizacji projektu w 2019 r. nastąpiła zmiana partnera wiodącego; Stowarzyszenie Zdrowe Miasta Regionu Morza Bałtyckiego (podmiot składający wniosek aplikacyjny) zostało zastąpione przez Miasto Turku.

Celem ogólnym projektu było przyczynianie się do zrównoważonego rozwoju miast Regionu Morza Bałtyckiego (RMB) i dobrobytu społecznego mieszkańców regionu Morza Bałtyckiego poprzez poprawę międzysektorowych polityk miejskich.

Projekt Healthy Boost odnosił się bezpośrednio do obszaru priorytetowego strategii EUSBSR Zdrowie - Poprawa i promocja zdrowia ludzi⁴, w tym jego aspektów społecznych. Projekt dotyczył problemu rozdrobnionych polityk miejskich w zakresie zdrowia i dobrego samopoczucia. Stan ten uznany był za generujący nieefektywne i niezrównoważone działania, które nie pomagają rozwiązać problemu utraty kapitału ludzkiego z powodu możliwych do uniknięcia przyczyn związanych z rozwojem chorób niezakaźnych. Zakładanym celem było wyposażenie samorządów lokalnych i organów administracji w narzędzia i możliwości działań międzysektorowych, które będą wspierać tworzenie zintegrowanych polityk na rzecz poprawy zdrowia i dobrobytu obywateli. Ponadto, projekt koncentrował się na zaangażowaniu i uczestnictwie obywateli, wspierając rozwój zdrowych i zrównoważonych społeczeństw.

Ogólny cel projektu Healthy Boost był zgodny z celem programu EUSBSR, który ma na celu ograniczenie przedwczesnej, możliwej do uniknięcia, utraty kapitału ludzkiego. Celem projektu Healthy Boost jest **wdrożenie skutecznego modelu międzysektorowego partnerstwa na rzecz zdrowia na poziomie lokalnym oraz zwiększenie udziału społeczeństwa w planowaniu i wdrażaniu interwencji zdrowotnych.**

Miasto Suwałki aplikując do konkursu planowało przeprowadzenie pogłębionej analizy dokumentów dot. stanu zdrowia dzieci w wieku przedszkolnym (zakładana była aktualizacja dokumentu pn. „Program Ochrony Zdrowia Dzieci”, który powstał w ramach projektu nr LT-PL-1R-081 pn. „Bądź aktywny – bądź zdrowy” realizowanego w ramach Programu Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, oś priorytetowa 3 – „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”, cel szczegółowy – „Zwalczanie wykluczenia społecznego i ubóstwa poprzez poprawienie dostępu do świadczeń socjalnych i zdrowotnych dla mieszkańców strefy przygranicznej”) oraz przeprowadzenie działań pilotażowych.

- Wartość całkowita projektu: 2 534 507.85 EUR
 - Całkowite wydatki kwalifikowane (Miasto Suwałki): 109 700.00 EUR
 - Kwota dofinansowania z ERDF (Miasto Suwałki): 93 245 EUR (85 % kosztów kwalifikowalnych)
 - Wkład własny (Miasto Suwałki): 16 455 EUR (15 % kosztów kwalifikowanych)
- Termin rozpoczęcia realizacji projektu: 01.01.2019 r.
- Termin zakończenia realizacji projektu: 30.06.2021 r.⁵

⁴ <https://www.balticsea-region-strategy.eu/increase-prosperity/pa-health>

⁵ W trakcie realizacji projektu nastąpiły zmiany dot. okresu jego realizacji (do 31.12.2021 r.) oraz budżetów jego partnerów. Kwota ogólna budżetu Miasta Suwałki i kwota ogólna projektu nie uległa zmianie.

Zakładanym tematem przewodnim i działaniami Miasta Suwałki w projekcie były prace dot. opracowania miejskiego programu profilaktyki i ochrony zdrowia dzieci w wieku przedszkolnym.

Pomysł zdiagnozowania i stworzenia dokumentu wielosektorowego był ważny dla Suwałk, ponieważ Miasto Suwałki otrzymywało sygnały, że problemy w zdrowiu dzieci związane z niezakaźnymi chorobami cywilizacyjnymi występują obecnie w większym stopniu niż w przeszłości.

Podczas realizacji projektu planowane były głębsze badania na podstawie istniejącego i złożonego dokumentu (ww. „Program poprawy zdrowia dzieci”, który powstał w innym projekcie INTERREG) w obszarze projektu Healthy Boost (tematem wyjściowym było odżywianie i aktywność fizyczna dzieci w wieku przedszkolnym).

Miasto Suwałki uważało i stoi na stanowisku, że problemy dot. odżywiania i aktywności fizycznej występujące już w wieku przedszkolnym, mogą mieć negatywny wpływ na jakość życia w przyszłości i potencjalne przyszłe choroby mieszkańców miasta. Dlatego lepiej jest rozwiązywać te problemy na wczesnych etapach lub zapobiegać im, zanim jeszcze się pojawią. **Ponieważ przyczyny problemów zdrowotnych dzieci są czasem złożone, najlepszym rozwiązaniem jest zastosowanie podejścia wielosektorowego.**

Miasto Suwałki zauważyło szanse na zaangażowanie w projekcie wielu partnerów i przedstawicieli: publicznego i prywatnego sektora opieki zdrowotnej /edukacji /organizacji pozarządowych, dyrektorów przedszkoli i szkół (oraz nauczycieli), przedsiębiorców, przedstawicieli administracji (i parku technologicznego) oraz rodziców i dzieci.

Miasto Suwałki planowało utworzenie grupy roboczej, w skład której weszliby przedstawiciele sektora publicznego i prywatnego służby zdrowia/edukacji/organizacji pozarządowych itp. (np. dyrektorzy przedszkoli, przedsiębiorcy, przedstawiciele administracji). Było to ważne w opinii Miasta Suwałk, ponieważ każdy z członków planowanej grupy roboczej posiadałby różną wiedzę i doświadczenie w zakresie zdrowia dziecka i faktycznych problemów w tym temacie (otyłość, wady wzrostu, wady wzroku itp.).

Realizacja w przedszkolach zajęć dla dzieci a także rodziców i nauczycieli była kolejnym zakładanym działaniem w projekcie. Podczas całego projektu koordynator projektu prowadził prace dot. stworzenia dokumentu projektowego na bazie zebranych doświadczeń, danych i informacji od podmiotów biorących udział w „życiu” projektu.

W momencie rozpoczęcia realizacji projektu (styczeń 2019 r.) obowiązkowe do implementacji w projekcie narzędzia do rzeczywistości wirtualnej przewidywane były do wykorzystania na etapie realizacji działań dla dzieci oraz ich rodziców i nauczycieli (np. w celu wizualizacji wyników terapii oraz procesów i niepełnosprawności w ciele ludzkim lub gier fizycznych w VR). Również podejście do tego zagadnienia ewoluowało w trakcie realizacji projektu Healthy Boost w mieście Suwałki.

3. Sytuacja zdrowotna w Mieście Suwałki

Występowanie nadwagi i otyłości w dzieciństwie ma znaczący wpływ na stan zdrowia fizycznego i psychicznego, zarówno w bliższej, jak i dalszej perspektywie. Zwiększa ryzyko utrzymania nadmiaru masy ciała w późniejszych latach życia, rozwoju chorób niezakaźnych, np. cukrzycy typu 2, chorób sercowo - naczyniowych, nowotworów. Nadwaga i otyłość wśród dzieci związana jest również z większym ryzykiem występowania problemów psychospołecznych i emocjonalnych, zachowań antyspołecznych czy zaburzeń uwagi. Częstość ich występowania nasila się z wiekiem, a przyczyną często jest duży przyrost masy ciała w wieku przedszkolnym oraz nasilenie problemów w relacjach z rówieśnikami już na początku edukacji szkolnej. Złożoność i mnogość problemów, których doświadcza dziecko otyłe, przyczynia się do obniżenia jego jakości życia, zaburza prawidłowe funkcjonowanie w rolach społecznych obecnie i w przyszłości, może przyczyniać się do gorszych osiągnięć szkolnych, a także stosowania niewłaściwych, często ryzykownych zachowań prowadzących do zmniejszenia masy ciała oraz do rozwoju zaburzeń odżywiania.⁶

W świetle ogólnopolskich badań z 2011 r. **ponad 20% dzieci w wieku szkolnym ma nadmiar masy ciała**. W ostatnich latach obserwuje się również nieco większą częstość nadciśnienia tętniczego w populacji dziecięcej, co wiąże się m.in. ze wzrostem częstości nadwagi i otyłości. Według aktualnych polskich badań, masa ciała ma decydujący wpływ na zbyt wysoką wartość ciśnienia tętniczego, które **występuje u około 3 - 3,5% całej populacji dzieci i młodzieży**. Częstość nadciśnienia tętniczego wzrasta wraz z wiekiem i po okresie dojrzewania dotyczy już 10% populacji.⁷

Nadwaga i otyłość są często problemem rodzinnym. Jeżeli rodzice dzieci przed 10 rokiem życia są otyli, to ryzyko wystąpienia otyłości u tych dzieci w wieku dorosłym zwiększa się dwukrotnie niezależnie od tego, czy w chwili badania są one otyłe, czy nie. Wśród osób otyłych od dzieciństwa prawdopodobieństwo wystąpienia późnych powikłań typowych dla otyłości dorosłych, jakimi są choroby układu krążenia, utrwalone nadciśnienie tętnicze, hipercholesterolemia, czy zespół metaboliczny jest szczególnie duże. Badania przeprowadzone w USA wśród otyłych dzieci poniżej 10 roku życia wykazały, że u prawie 60% z nich występował co najmniej jeden czynnik ryzyka wystąpienia w przyszłości chorób układu krążenia.⁸ Biorąc pod uwagę zależności występujące między nadwagą dorosłych i dzieci, projekt realizowany przez Miasto Suwałki, w ramach Healthy Boost, miał za zadanie stworzenie i rozwój międzysektorowej współpracy różnych podmiotów, która przyczyni się do przerwania ww. łańcucha. Wykształcenie zdrowych nawyków żywieniowych u przedszkolaków i nawyku aktywnego spędzania wolnego czasu to szansa na zdrowe osoby w wieku dorosłym i zdrowszych seniorów, którzy dobre nawyki będą przekazywać kolejnym pokoleniom.

Zachowania żywieniowe należą do najistotniejszych czynników mających wpływ na utrzymanie stanu zdrowia i funkcjonowania organizmu w każdym okresie życia, zwłaszcza w okresie wzrostu i rozwoju. W związku z tym sposób odżywiania się dzieci w młodszym wieku szkolnym wymaga szczególnej uwagi. Według różnych autorów

⁶„Nadwaga i Otyłość u Polskich 8-latków w Świetle Uwarunkowań Biologicznych, Behawioralnych i Społecznych” pod redakcją Anny Fijałkowskiej, Anny Oblacińskiej i Magdaleny Stalmach. Warszawa 2017, s.18

⁷ j.w. s. 8

⁸ „Nadwaga i Otyłość u Polskich 8-latków w Świetle Uwarunkowań Biologicznych, Behawioralnych i Społecznych” pod redakcją Anny Fijałkowskiej, Anny Oblacińskiej i Magdaleny Stalmach. Warszawa 2017, s. 42

czynniki żywieniowe warunkują w 20-40% powstanie otyłości u dzieci. Zdrowe żywienie, obok aktywności fizycznej, jest jednym z podstawowych elementów prozdrowotnego stylu życia. Odpowiednia ilość energii i składników odżywczych warunkuje prawidłowe wzrastanie i dojrzewanie, sprzyja dobremu samopoczuciu i dyspozycji do nauki, a także jest ważnym elementem zapobiegania nadwagi i otyłości. Zachowania żywieniowe i preferencje pokarmowe, ukształtowane w dzieciństwie i młodości, powielane są w dorosłym życiu i warunkują ryzyko rozwoju wielu chorób przewlekłych.

Samorząd suwalski realizując projekt Healthy Boost oprócz kwestii żywieniowych starał się również skupić na tym, aby wspomóc przedszkola w organizacji ciekawych form aktywnego spędzania czasu. Skupiono się tym ponieważ aktywność fizyczna odgrywa kluczową rolę w stymulowaniu i wspomaganiu prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży, w tym ich umiejętności ruchowych. Wpływa pozytywnie na rozwój społeczny i emocjonalny oraz odgrywa istotną rolę w utrzymaniu należytej masy ciała. Dzieci powinny mieć różne możliwości bycia aktywnymi przez wszystkie dni tygodnia, przez cały rok. Aktywność powinna być zwykłym elementem codziennego dnia, począwszy od spaceru lub jazdy rowerem do szkoły, poprzez lekcje wychowania fizycznego, aktywizujące gry i zabawy podczas przerw lekcyjnych, aż po zajęcia w szkole - ruch na placu zabaw, w parku, w ogródku. Ważne jest też, aby zajęcia ruchowe mogły być włączone w codzienny plan zajęć. Badania wskazują, że duże znaczenie w aktywności fizycznej dzieci i młodzieży odgrywa przyjemność i radość, którą daje ruch, a także sukcesy i wysoka samoocena z w tym związana.⁹

Ostatnim dokumentem podsumowującym wieloaspektowo sytuację Miasta Suwałki jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016 – 2025.

Zgodnie z ww. dokumentem promocja zdrowia jest procesem mającym doprowadzić w skali masowej do przekształceń indywidualnych stylów życia tak, by sprzyjały umacnianiu i rozwojowi potencjału zdrowotnego społeczeństwa. Osiągnięcie tego rodzaju przekształceń dokonuje się przez zmiany świadomości i zachowań zdrowotnych. Mogą one mieć naturalnie charakter spontaniczny bądź też mogą być wynikiem działań interwencyjnych, podejmowanych na różnych poziomach organizacji życia społecznego, skierowanych na jednostki, grupy i warunki ich życia. Czynnikiem stymulującym zmiany w podejściu do zdrowia i jego uwarunkowań było pojawienie się w krajach rozwiniętych nowych jakościowo problemów, związanych z ochroną zdrowia, takich jak np.: zdrowie osób starszych, psychicznie chorych, zdrowotne koszty biedy i bezrobocia, zdrowotne następstwa skażeń środowiska, rosnące koszty technologii medycznej, niekontrolowany wzrost kosztów opieki medycznej.

Nieuchronność związku między zdrowiem człowieka i jego środowiskiem znajduje wyraz w społeczno - ekologicznym modelu zdrowia, będącym teoretyczną podstawą promocji zdrowia. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa zwiększa szansę na rozwój społeczno - gospodarczy kraju. Wskaźniki określające stan zdrowia społeczeństwa polskiego są niepokojące nie tylko dla lekarzy, ale również dla wielu innych animatorów

⁹ „Nadwaga i Otyłość u Polskich 8-latków w Świetle Uwarunkowań Biologicznych, Behawioralnych i Społecznych” pod redakcją Anny Fijałkowskiej, Anny Oblacińskiej i Magdaleny Stalmach. Warszawa 2017. s. 72

życia społecznego. W licznych krajach wzrasta zapotrzebowanie na interdyscyplinarną wiedzę i praktykę społeczną związaną ze zdrowym stylem życia¹⁰.

Należy pamiętać, że pojęcie „zdrowia” jest zmienne i zależy często od wiedzy, poglądów i norm kulturowych istniejących w społeczeństwie. Historia pojęcia zdrowia jest przede wszystkim historią idei, łączących się zawsze z praktyką medyczną i rzeczywistością społeczno - kulturową.¹¹

Obecna definicja zdrowia przyjęta przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) jest następująca: **Zdrowie to nie tylko całkowity brak choroby, czy kalectwa, ale także stan pełnego, fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu (dobrego samopoczucia).**

Definicja ta nie poprzestaje na samym negującym ujęciu, że zdrowie jest brakiem choroby, ale bardzo mocno akcentuje, że zdrowie ma w sobie aktywny aspekt, którym jest dobrostan. Oznacza to, że w kwestiach zdrowia nie mamy jedynie koncentrować się na chorobach i próbach ich zwalczania, ale powinniśmy zwłaszcza koncentrować się na samym zdrowiu - na jego wzmacnianiu.

Pojawia się zatem bardzo duża rola prewencji - zapobiegania chorobom. Jeżeli chcemy być zdrowi, to drogą do tego celu nie jest jedynie pójście do lekarza wtedy, gdy jesteśmy chorzy. Powinniśmy skupić się na zdrowiu i wzmacniać je przez odpowiedni tryb życia (np. odpowiednie żywienie, ruch fizyczny), sposób myślenia oraz właściwe radzenie sobie z naszymi emocjami.

Współczesna definicja zdrowia WHO bardzo mocno podkreśla zatem połączenie kwestii zdrowia z życiem wewnętrznym i społecznym człowieka oraz jego osobistą troską o kondycję fizyczną.

Zdrowy człowiek ma większe szanse na samorealizację, satysfakcjonujące pełnienie ról społecznych, czy też dobrą adaptację do zmian środowiska. Tylko zdrowe społeczeństwo może tworzyć dobra materialne i kulturowe oraz zapewnić rozwój społeczny i gospodarczy.

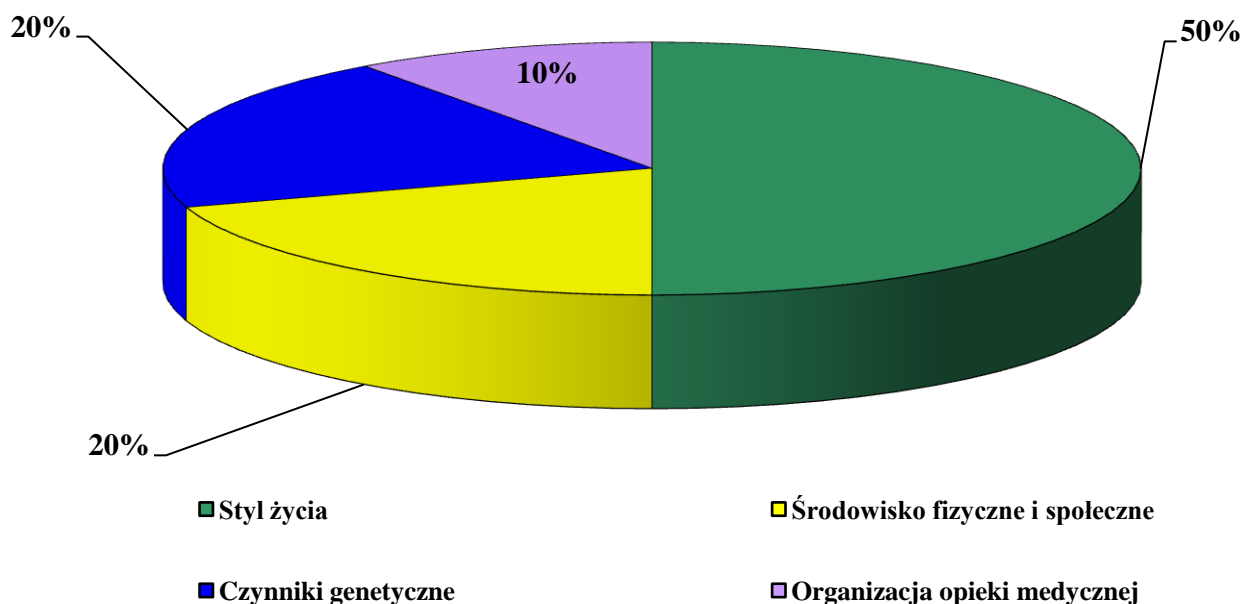
Do lat 70. XX wieku uważano, że zdrowie w największym stopniu zależy od służby zdrowia. W ostatnim ćwierćwieczu XX wieku nastąpiła wyraźna zmiana w postrzeganiu czynników warunkujących zdrowie. M. Lalonde, minister zdrowia Kanady zaproponował schemat „pól zdrowia”, w którym wyróżnił 4 podstawowe grupy czynników, wpływających na zdrowie:

1. Styl życia (ok. 50% „udziału”)
2. Środowisko fizyczne i społeczne (ok. 20%)
3. Czynniki genetyczne (ok. 20%)
4. Organizacja opieki medycznej (ok. 10%)

¹⁰ http://www.sbc.org.pl/Content/73406/zdrowie_w_aspekcie_pedagogiki_spolecznej.pdf

¹¹ Skrypt akademicki „Edukacja zdrowotna z promocją zdrowia” dr Julita Błasiak, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Warszawie

Czynniki wpływające na zdrowie i ich wpływ na umieralność
z określonych przyczyn

Powyższy wykres pokazuje, jak ważny dla zdrowia człowieka jest jego styl życia i ile można poprawić w zdrowiu społeczeństwa kształtując od najmłodszych lat zdrowe nawyki wśród dzieci.

Ogólnie przyjmuje się, że głównym zagrożeniem zdrowia społeczeństw krajów rozwiniętych, ale w coraz większym stopniu także krajów rozwijających się, są tzw. choroby cywilizacyjne. Jedną z podstawowych determinant tych chorób jest nadwaga i otyłość. W wielu krajach narasta częstość występowania otyłości, co jest obecnie uważane za jedno z najważniejszych zagrożeń dla zdrowia tych społeczeństw. Z punktu widzenia zdrowia publicznego szczególnie ważna jest aktywność fizyczna i nawyki żywieniowe dzieci i młodzieży i, co się z tym wiąże, częstość występowania nadwagi i otyłości, gdyż ich występowanie w dzieciństwie ma istotny związek ze stanem zdrowia młodych osób dorosłych, jak również osób w wieku średnim, a nawet częściowo ze stanem zdrowia osób w wieku podeszłym. Otyłość w dzieciństwie jest związana między innymi z większym ryzykiem rozwoju cukrzycy, chorób układu krążenia i wielu nowotworów u osób dorosłych. Wiąże się także z większym ryzykiem występowania problemów psychospołecznych i emocjonalnych oraz zachowań antyspołecznych.¹²

Biorąc powyższe pod uwagę Miasto Suwałki w realizowanym projekcie skupiło się na grupie najmłodszych przedstawicieli społeczeństwa tak, aby już od najmłodszych lat kształtować zdrowe nawyki zarówno żywieniowe jak i te dotyczące spędzania wolnego czasu.

¹²„Nadwaga i otyłość u polskich 8-latków w świetle uwarunkowań biologicznych, behawioralnych i społecznych” pod redakcją Anny Fijałkowskiej, Anny Oblacińskiej i Magdaleny Stalmach, Warszawa 2017 r. str. 6

Było to ważne dla samorządu suwalskiego, ponieważ analiza obecnej sytuacji przedszkoli w Suwałkach wykazała, że około 70% dzieci w wieku przedszkolnym ma zaburzenia zdrowotne. Główne z nich to nieprawidłowa postawa, nadwaga, zaburzenia mowy, alergie. Uzasadnia to konieczność wzmocnienia i rozwoju działań promujących zdrowie, zwiększania świadomości w zakresie promocji zdrowia¹³.

Dodatkowo zgodnie ze "Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016 – 2025", w latach 2011-2013 najwięcej zgonów mieszkańców Miasta Suwałki spowodowanych było przez choroby układu krążenia (...) ¹⁴. Również dane dotyczące zachorowalności potwierdzają duży problem w tym zakresie - w mieście Suwałki w 2018 r. najwięcej osób dorosłych chorowało na choroby układu krążenia (10.327 osób). Natomiast z ogólnie dostępnej wiedzy, wiadomo, że choroby układu krążenia są powodowane m.in. przez nadwagę i otyłość połączoną często z małą aktywnością ruchową.

II. Realizacja projektu Healthy Boost w mieście Suwałki

1. Grupa robocza

Miasto Suwałki przystępując do realizacji projektu powołało do życia grupę roboczą projektu. W jej skład weszli przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Suwałkach, przedstawiciele jednostek oświatowych Miasta Suwałki (przedszkola i szkoły podstawowe), przedstawiciele małych przedsiębiorstw oraz przedstawiciele Parku Naukowo - Technologicznego w Suwałkach. Spotkania grupy roboczej były realizowane zarówno w formie spotkań, jak i z uwagi na zagrożenie epidemiologiczne również w formie online.

Uczestnicy spotkań byli informowani o założeniach projektu i planowanych działaniach. Z przedstawicielami Grupy Roboczej i jednostek oświatowych konsultowano możliwość wykorzystania technologii VR, której zakup był jednym z koniecznych elementów realizowanego projektu. Dzięki sugestiom zebranych podczas I spotkania grupy roboczej udało się poznać zapotrzebowanie oraz dostępne na rynku urządzenia, których zakup byłby możliwy w ramach projektu.

Członkowie grupy roboczej zostali także zapoznani z modelem współpracy międzysektorowej, którego opracowanie było głównym celem projektu.

Model zapewnia ogólne ramy współpracy międzysektorowej i wzorce współpracy z zastosowaniem podejścia systemowego. Został on opracowany na podstawie systematycznych analiz i badań literatury, jak również w wyniku samooceny współpracy międzysektorowej w zakresie promocji zdrowia dokonanej przez profesjonalistów i ekspertów w miastach partnerskich programu Healthy Boost. Opracowany model zapewnia ogólne ramy współpracy międzysektorowej i może służyć do rozwiązywania problemów oraz złożonych wyzwań. Może być również wykorzystany do przeprowadzania oceny i poprawy aktualnego stanu istniejącej współpracy międzysektorowej nie tylko w sektorze zdrowia.

¹³ „Program poprawy stanu zdrowia dzieci” opracowany w ramach realizacji projektu Żłobki-Przedszkola „Girinukas” z Alitusa i partnerów z Polski i Litwy „Bądź aktywny – będziesz zdrowy” (Nr. LT-PL-1R-081), finansowanego w ramach Programu współpracy Polska-Litwa INTERREG V-A, s.18

¹⁴ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016 – 2025, s. 55

W opracowanym modelu wyodrębniono pięć dziedzin współpracy sektorowej:

1. Identyfikacja ryzyka
2. Przywództwo
3. Komunikacja
4. Koordynacja
5. Motywacja

Natomiast każda z ww. dziedzin została dodatkowo opisana poprzez wydzielenie czterech etapów współpracy międzysektorowej:

- Mapowanie
- Planowanie
- Wdrażanie
- Ocena

Mapowanie to etap przygotowywania do współpracy międzysektorowej. Na tym etapie identyfikuje się i opisuje dotychczasowe doświadczenie oraz bieżącą sytuację w ramach współpracy międzysektorowej.

Planowanie to etap opracowywania strategii współpracy międzysektorowej. Na tym etapie precyzuje się i wytycza działania oraz cele strategiczne współpracy międzysektorowej.

Wdrażanie to etap roboczy współpracy międzysektorowej. Na tym etapie odbywa się współpraca międzysektorowa zgodnie z uprzednio ustalonym planem.

Ocena to etap oceniania współpracy międzysektorowej. Na tym etapie ocenia się współpracę międzysektorową.

Jedną z najważniejszych cech modelu jest to, że jego przedmiotem jest proces współpracy, a nie samo wdrażanie projektu. Może on być używany przez partnerów różnego typu - organizacje rządowe, organizacje pozarządowe, małe i średnie przedsiębiorstwa. Jest to model stworzony do wykorzystania nie tylko przy realizacji projektu Healthy Boost, ale również przy innych projektach bądź działaniach obejmujących współpracę wielu podmiotów. Należy również pamiętać, że model może być używany przez wszystkich partnerów zaangażowanych w dany projekt, na różnych jego poziomach - liderów, kierowników projektu, asystentów, pracowników itd.

2. Technologia VR/AR

Jednym z założeń projektu Healthy Boost było wykorzystanie przez partnerów projektu technologii VR/AR.

Biorąc pod uwagę specyfikę działań, które zostały podjęte przez Miasto Suwałki, a zwłaszcza grupę docelową (dzieci w wieku przedszkolnym) wykorzystanie tej technologii stanowiło od początku obiekt prac m.in. grupy roboczej projektu. Ostatecznie, po konsultacji z ekspertem w dziedzinie VR/AR Partnera Wiodącego i po zasięgnięciu opinii przedstawicieli Grupy Roboczej oraz jednostek oświatowych zdecydowano się na zakup tzw. magicznych ścian i magicznych dywanów.

Magiczna ściana to innowacyjna propozycja na rynku multimedialnych pomocy edukacyjnych. Jest to wielofunkcyjna tablica multimedialna, z możliwością obsługi za pomocą rzutu piłkami oraz pisaka interaktywnego. To zintegrowany system rozrywki grupowej, umożliwiający skuteczną naukę przez zabawę w przedszkolu i w szkole. Mobilna konstrukcja pozwala na wygodne przemieszczanie magicznej ściany między salami, dzięki czemu z powodzeniem można ją wykorzystać w wielu grupach przedszkolnych czy też podczas uroczystości i przedstawień.

Magiczna ściana łączy aktywność ruchową z wirtualną rzeczywistością, umożliwia odtwarzanie materiałów audio i wideo, obsługę przeglądarki internetowej czy korzystania z autorskiego programu graficznego czy kursu językowego.

Magiczny dywan jest to urządzenie elektroniczne, spełniające funkcję podłogi oraz stołu interaktywnego będące pomocą dydaktyczną do ćwiczeń, gier i zabaw ruchowych wraz z zestawem treści multimedialnych przeznaczonych do prac z dziećmi w wieku przedszkolnym. Jako interaktywne urządzenie projekcyjne zawiera w jednej zamkniętej obudowie wszystkie elementy niezbędne do jego pracy, w tym czujnik ruchu, projektor i komputer wewnętrzny.

Dzięki pakietowi aplikacji, quizów i gier zarówno magiczna ściana i dywan stanowi nowoczesne narzędzie edukacyjne, które z powodzeniem sprawdza się nie tylko w przedszkolu i w szkole, ale również stanowi nieocenioną pomoc w zajęciach.

Interaktywne gry i zabawy wspierają kreatywność, umiejętności rozwiązywania problemów oraz zdolności do pracy zespołowej. Magiczne ściany i dywany zachęcają dzieci do twórczej zabawy i nauki.¹⁵

3. Szkolenia i warsztaty

W ramach realizacji projektu Healthy Boost 3 lutego 2020 r. Miasto Suwałk podpisało umowę na realizację warsztatów i szkoleń dla rodziców i dzieci w wieku przedszkolnym oraz nauczycieli, pracowników administracji i obsługi placówek oświatowych Miasta Suwałki.

¹⁵ Podczas prac kończących powstawanie dokumentu projektowego (II kwartał 2021 r.) Miasto Suwałki organizowało, w ramach projektu Healthy Boost kolejny przetarg na zakup 8 magicznych ścian i 1 magicznego dywanu.

Temat warsztatów /szkoleń		Miejsce przeprowadzenia warsztatów /szkoleń	
warsztaty	Warsztaty dietetyczne	Szkoła Podstawowa nr 10,	
		Szkoła Podstawowa nr 2	
	Zdrowe gotowanie (warsztaty)	Przedszkole nr 8,	
		Przedszkole nr 1	
		Przedszkole nr 5	
		Szkoła Podstawowa nr 5	
szkolenia	Znaczenie zdrowych posiłków dla prawidłowego wzrostu i rozwoju dziecka oraz zapobiegania otyłości	Szkoła Podst. nr 9	
		Przedszkole nr 3	
	Edukacja zdrowotna w podstawie programowej wychowania przedszkolnego jako fundament procesu dydaktyczno-wychowawczego	Przedszkole nr 4	
		Przedszkole nr 8	
		Ruch to zdrowie	Przedszkole nr 7
		Aktywność fizyczna jako niezbędny element prawidłowego rozwoju	Przedszkole nr 6
		Jak ukształtować prawidłowy styl życia - sport kluczem do zdrowia	Przedszkole nr 1
	Szkoła Podstawowa nr 10		

Zarówno w warsztatach jak i szkoleniach brać mogły udział również osoby spoza przedszkoli i szkół wskazanych jako miejsce realizacji zajęć. Zapis taki zawarto w umowie, aby możliwie rozszerzyć zakres oddziaływania prowadzonych działań. Ważnym założeniem było również zaangażowanie dzieci w warsztaty żywieniowe, tak aby zobaczyły, że przygotowanie posiłków może być zabawą. Jest to także forma spędzania czasu z rodzicami.

Realizowane warsztaty i szkolenia dotyczyły szeroko rozumianego zdrowego odżywiania jak również aktywności fizycznej jako niezbędnego elementu prawidłowego rozwoju.

Miasto Suwałki w ramach części swoich działań promocyjnych dotyczących projektu postanowiło się skupić na zapewnieniu drobnych gadżetów, które byłyby dobrym uzupełnieniem działań warsztatowych oraz pilotażowych, o których mowa w pkt. 4

niniejszego dokumentu. Dlatego też Miasto Suwałki w 2020 r.¹⁶ zakupiło gadzety (300 zestawów) związanych z tematyką poprawy i ochrony zdrowia dzieci w wieku przedszkolnym.

Poręczna butelka z filtrem do filtracji wody i gumowa piłka, a wszystko zapakowane w torbie z logo projektu stanowiło atrakcyjny „pakiet Healthy Boost” dla dzieci i również przyniosło im sporo zabawy wraz z edukacją prozdrowotną.

Podczas spotkań rodzice i dzieci uczyli się przygotowywać zdrowe posiłki oraz przyswajali wiedzę dotyczącą kształtowania prawidłowego stylu życia zarówno pod względem diety jak i aktywności fizycznej.

¹⁶ Podczas prac kończących powstawanie dokumentu projektowego (II kwartał 2021 r.) Miasto Suwałki organizowało, w ramach projektu Healthy Boost kolejny przetarg na zakup gadżetów promocyjnych.

4. Działania pilotażowe

Miasto Suwałki realizując projekt prowadziło - w 1 przedszkolu i 2 szkołach podstawowych z oddziałami przedszkolnymi - działania na rzecz ochrony i poprawy zdrowia dzieci w wieku przedszkolnym.

W ramach prowadzonych działań w Przedszkolu nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi w Suwałkach odbyły się m.in.:

- Ćwiczenia ogólnorozwojowe z elementami arteterapii i treningu relaksacyjnego, mające na celu odreagowanie stanu wzmożonego napięcia psychofizycznego, ekspresję emocji oraz wzrost poczucia własnej wartości,
- Zajęcia ogólnorozwojowe z elementami psychoterapii muzycznej i terapii ręki, których celem jest ukierunkowanie ruchu, wyrobienie koncentracji uwagi, pamięci, wyobraźni, wyrobienie orientacji czasoprzestrzennej, samoregulacji psychoruchowej, przytłumienie neurotycznych elementów postaw lękowych, doskonalenie umiejętności samodzielnego rozwiązywania zadań życiowych, konstruktywne ukierunkowanie osobowości dziecka, rozbudzenie wrażliwości estetycznej, zdolności manualnych dziecka, oraz poprawa ruchów precyzyjnych,
- Gimnastyka korekcyjna z elementami Integracji Bilateralnej oraz
- Zajęcia sportowe z elementami Sensoplastyki, mające na celu rozwijanie sprawności ruchowej, wspieranie rozwoju poprzez stymulację sensoryczną oraz swobodę procesu twórczego.

Zajęcia prowadzone były również w Szkole Podstawowej nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Aleksandry Piłsudskiej w Suwałkach oraz w Szkole Podstawowej nr 5 im. Alfreda Wierusz – Kowalskiego w Suwałkach. Były to m.in.:

- Ćwiczenia ogólnorozwojowe z elementami terapii pedagogicznej,
- Ćwiczenia ruchowe z Integracją Sensoryczną,
- W zdrowym ciele zdrowy duch – zajęcia ruchowe z elementami gimnastyki korekcyjnej,
- Zajęcia rytmiczno – ruchowe kształtujące poczucie rytmu i koordynację ruchową,
- W rytmie melodii – zajęcia taneczno – ruchowe,
- Gry i zabawy – rywalizacje sportowe w grupach.

Wszystkie zajęcia, które odbywały się w ramach projektu Healthy Boost były doskonałą formą upowszechniania sportu oraz nawyków zdrowego żywienia wśród dzieci. Doskonaliły umiejętności i nawyki z zakresu sportu i rekreacji, rozwijały zainteresowania sportowe. Ponadto usprawniały percepcję wzrokową, słuchową, koordynację wzrokowo - ruchową oraz orientację przestrzenną. Prowadzone zajęcia miały również za zadanie wpłynąć na poprawę koncentracji i pamięci uczestników. Zajęcia rozbudzały zainteresowania wśród dzieci oraz były aktywną formą spędzania czasu wolnego. Po całym dniu pobytu w przedszkolu dzieci miały możliwość wyciszyć emocje, czynnie spędzić wolny czas, ucząc się jednocześnie zasad zdrowego stylu życia.

Jednym z celów działań pilotażowych projektu Healthy Boost był ww. zakup magicznych podłóg i magicznych ścian do jednostek edukacyjnych zaangażowanych w dziania pilotażowe projektu. Dzieci w wieku przedszkolnym używały zakupionego sprzętu podczas działań pilotażowych i innych zajęć edukacyjnych. Dostosowanie się do wymagań projektu i ograniczeń grupy docelowej, tj. dzieci w wieku przedszkolnym było największym wyzwaniem, ale także sukcesem. Dzięki zakupionemu sprzętowi dzieci z przedszkola i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych z łatwością opanowały nabyte umiejętności, łącząc tym samym aktywną edukację z dobrą zabawą.

5. Wpływ sytuacji epidemiologicznej związanej z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 na realizację projektu.

Realizacja projektu „Healthy Boost rozpoczęła się przed światowymi problemami związanymi z pojawieniem się wirusa SARS-CoV-2. Dlatego też czas jego realizacji różni się od ram czasowych pierwotnie przewidzianych (wydłużenie okresu realizacji o 6 miesięcy). Również z powodu COVID-19, w Mieście Suwałki, nie udało się zrealizować wszystkich zaplanowanych działań, a te które były wykonywane, nie zawsze były zrealizowane w zakładanym wcześniej zakresie.

3 lutego 2020 roku Miasto Suwałki podpisało umowę na przeprowadzenie szkoleń i warsztatów w zakresie zdrowego odżywiania oraz aktywności fizycznej jako niezbędnego elementu prawidłowego rozwoju. W działaniach przeprowadzanych na terenie suwalskich przedszkoli i oddziałów przedszkolnych funkcjonujących w szkołach, mieli wziąć udział nauczyciele, pracownicy administracji i obsługi placówek oświatowych Miasta Suwałki oraz rodzice i dzieci.

Pierwotnie do 31 marca 2020 r. miało się odbyć 14 warsztatów i szkoleń. Jednakże już w marcu 2020 roku z uwagi na pogłębiającą się epidemię wirusa SARS-CoV-2 i wprowadzone ograniczenia w funkcjonowaniu całego kraju, w tym przedszkoli i szkół, konieczne okazało się podpisanie aneksu do umowy, który umożliwił wydłużenie realizacji zawartej umowy do 30 czerwca 2020 r. Przyjęte założenia okazały się niewystarczające

i w czerwcu po raz kolejny został przedłużony okres realizacji warsztatów i szkoleń - do 31 października 2020 r.

Mimo wprowadzania zmian polegających na przedłużaniu czasu realizacji umowy, ostatecznie do 31 października 2020 r. Realizator wykonał 11 zajęć w przedszkolach i w szkołach z oddziałami przedszkolnymi na terenie Miasta Suwałk. W 2 lokalizacjach nie udało się przeprowadzić zajęć z uwagi na brak zgody dyrektorów na wejście do szkoły osób spoza placówki i organizowanie spotkania gromadzącego wiele osób. Było to spowodowane obawą przed epidemią wirusa SARS-CoV-2. Natomiast w jednej z lokalizacji, w której miały być przeprowadzone działania, w trakcie realizacji projektu zlikwidowano, funkcjonujący w momencie podpisywania umowy, oddział przedszkolny.

Również prowadzone w ramach projektu działania na rzecz ochrony i poprawy zdrowia dzieci w wieku przedszkolnym zostały, z powodu pandemii SARS-CoV-2 przedłużone. Stało się tak, ponieważ na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, w celu ograniczania rozprzestrzeniania się koronawirusa, przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki, zawiesiły z dniem 12 marca 2020 r. prowadzenie działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej.

W momencie zniesienia powyższych obostrzeń, zajęcia mogły zostać wznowione wyłącznie po uwzględnieniu i przestrzeganiu przez ww. jednostki oświatowe Wytycznych Ministra Zdrowia i Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 6 maja 2020, które wprowadzały m.in. limity dzieci w grupach, wyznaczały minimalną przestrzeń do wypoczynku, zabawy i zajęć dla dzieci w salach oraz przewidywały pierwszeństwo uczęszczania do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych dzieci pracowników systemu ochrony zdrowia, służb mundurowych, pracowników handlu i przedsiębiorstw produkcyjnych, realizujących zadania związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

Wprowadzone obostrzenia znacząco ograniczyły możliwość prowadzenia zajęć w ramach projektu Healthy Boost. Ograniczenia potrwały do 31 sierpnia 2020 r. W związku z powyższym, zgodnie z art. 15r ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych nauczyciele realizujący zajęcia w ramach ww. projektu złożyli oświadczenia, że z uwagi na panującą sytuację epidemiczną w kraju i wprowadzone przez rząd ogólnopolskie obostrzenia nie mieli możliwości terminowego wywiązania się z realizacji umów. W związku z powyższym sporządzono aneksy do umów.

Realizacja projektu przewidywała także zorganizowanie jednej dużej imprezy masowej, dla dzieci z przedszkoli i oddziałów przedszkolnych pod nazwą „Dzień Zdrowia dla Przedszkolaka”. Miało to być spotkanie przedszkolaków i ich rodziców, nauczycieli oraz mieszkańców miasta podsumowujące cały projekt, podczas którego miały być zorganizowane stanowiska oferujące zdrową żywność, zabawy ruchowe oraz wykłady

z zakresu ochrony i poprawy zdrowia dzieci w wieku przedszkolnym. Dynamiczny rozwój epidemii wirusa SARS-CoV-2 uniemożliwił jednak organizację przedmiotowej imprezy.

Brak realizacji zamierzonych działań, czy też ich realizacja w ograniczonym zakresie powodowała, że zaplanowane wydatkowanie ujętych w projekcie środków finansowych stało się niemożliwe. Konieczne było spojrzenie na nowo, na realizowany projekt tak, aby zaplanować wydatkowanie pozostałych w środków w sposób zapewniający ich racjonalne wykorzystanie. Miasto Suwałki środki, których nie udało się wydatkować na pierwotnie zaplanowane zadania zaplanowało m.in. na doposażenie przedszkoli w magiczne ściany /dywany. Zostały one przekazane do jednostek, które wcześniej nie otrzymały tego sprzętu.¹⁷

III. Podsumowanie

Pierwsze lata życia dziecka to okres wielu zmian zarówno ilościowych jak i jakościowych w jego sposobie żywienia. Zmiany te ściśle powiązane są z dynamicznym rozwojem dziecka i z osiągnięciem przez niego kolejnych etapów rozwojowych. W okresie tym ma miejsce kształtowanie się prawidłowych bądź też nie nawyków żywieniowych, które będą rzutować na jego rozwój i stan zdrowia nie tylko w dzieciństwie, ale także i w życiu dorosłym. Przekazanie przez rodziców i opiekunów właściwych wzorców dietetycznych podobnie jak i innych elementów prozdrowotnego stylu życia będzie procentowało w przyszłości lepszą jakością życia dziecka (jego lepszym zdrowiem i kondycją).¹⁸

Suwalski samorząd od lat bierze udział w działaniach mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu szerokopojętego zdrowego odżywiania i zdrowego stylu życia. Edukacja zdrowotna powinna być traktowana jako długofalowa „inwestycja” w zdrowie społeczeństwa. Stąd działania podejmowane w ramach edukacji żywieniowej należy kierować do dzieci od najmłodszych lat i realizować wielopłaszczyznowo, od uświadomienia znaczenia prawidłowego odżywiania w kształtowaniu zdrowia, do podejmowania decyzji i działań zdrowotnych. Obecnie ranga i rola edukacji rośnie ze względu na zagrożenia, jakie niesie za sobą rozwijająca się cywilizacja. Zachowania zdrowotne, czyli postępowanie, działanie, które pośrednio lub bezpośrednio wpływają na zdrowie, kształtują się przede wszystkim w okresie wzrastania i rozwoju. Wiele chorób cywilizacyjnych ma swoje uwarunkowania w utrwalonych w dzieciństwie nieprawidłowych nawykach żywieniowych. Edukacja żywieniowa, ze względu na jej ogromne znaczenie, powinna być realizowana na wszystkich etapach rozwoju człowieka, począwszy od wczesnych lat dziecięcych.

Edukacja w zakresie prawidłowego żywienia jest sposobem doskonalenia potencjału zdrowotnego człowieka oraz formą profilaktyki wielu chorób cywilizacyjnych. Duży postęp w edukacji żywieniowej stał się możliwy dzięki rozwojowi badań nad

¹⁷ Podczas prac kończących powstawanie dokumentu projektowego (II kwartał 2021 r. Miasto Suwałki organizowało, w ramach projektu Healthy Boost kolejny przetarg na zakup 8 magicznych ścian i 1 magicznego dywanu.

¹⁸ Problemy Higieny i Epidemiologii 2008, 89(4), Emilia Kolarzyk, Anna Janik, Jacek Kwiatkowski s. 531-536

żywnością i zachowaniami żywieniowymi, dając wzrost wiedzy na temat roli żywienia w zdrowiu człowieka.¹⁹

Działania podejmowane przez suwalski samorząd są kierowane zarówno do pracowników placówek oświatowych Miasta, w których najmłodsze dzieci spożywają wiele posiłków w ciągu dnia, jak również do rodziców i samych dzieci.

Realizacja projektu pt. „Healthy Boost pozwolił po raz kolejny zaangażować wiele osób w walce o lepszą przyszłość naszego społeczeństwa.

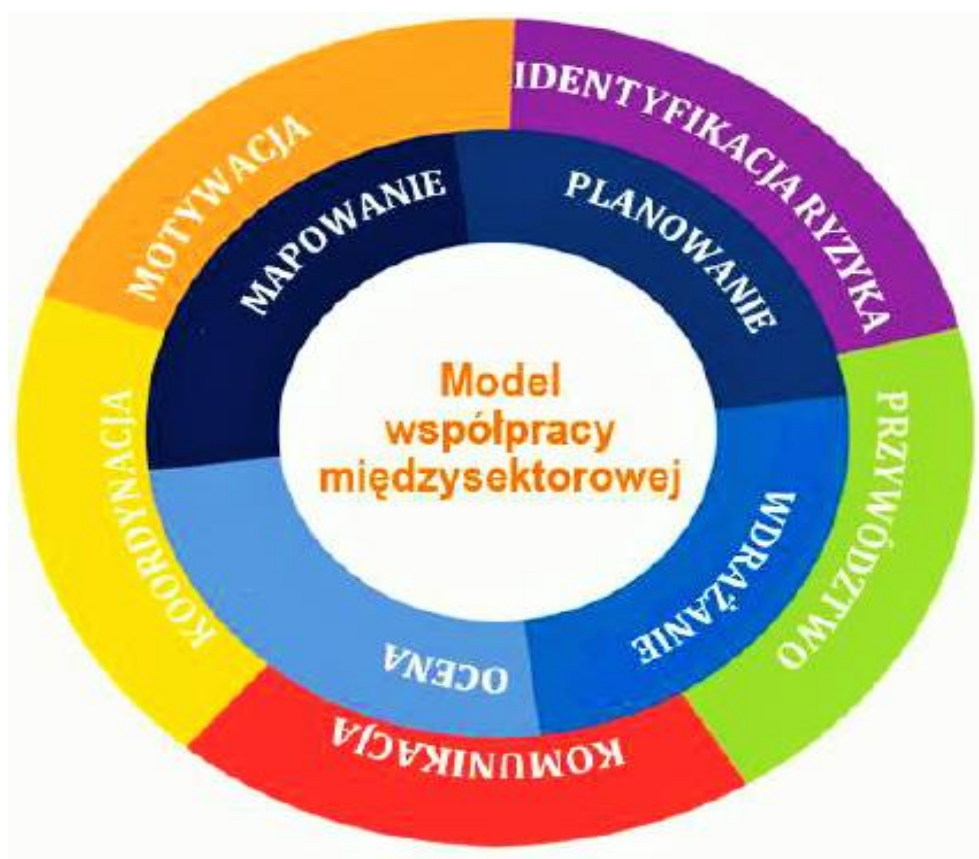
Dodatkowym wymiernym efektem udziału Miasta Suwałki w projekcie jest pozyskanie, opracowanego modelu współpracy międzysektorowej, który pozwoli samorządowi rozwijać współpracę z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami itp. w celu realizacji zadań ukierunkowanych na zwiększenie dobrobytu mieszkańców Suwałk.

¹⁹ „Rola edukacji żywieniowej w populacji dzieci i młodzieży” Magdalena Zalewska, Elżbieta Maciorkowska Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu, 2013, Tom 19, Nr 3, s. 375–378

Bibliografia

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016-2025
2. Raport o stanie miasta 2019 r.
3. <https://www.balticsea-region-strategy.eu/increase-prosperity/pa-health>
4. „Nadwaga i Otyłość u Polskich 8-latków w Świetle Uwarunkowań Biologicznych, Behawioralnych i Społecznych” pod redakcją Anny Fijałkowskiej, Anny Oblacińskiej i Magdaleny Stalmach. Warszawa 2017
5. http://www.sbc.org.pl/Content/73406/zdrowie_w_aspekcie_pedagogiki_spolecznej.pdf
6. Skrypt akademicki „Edukacja zdrowotna z promocją zdrowia” dr Julita Błasiak, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Warszawie
7. „Program poprawy stanu zdrowia dzieci” opracowany w ramach realizacji projektu Żłobki-Przedszkola „Girinukas” z Alitusa i partnerów z Polski i Litwy „Bądź aktywny – będziesz zdrowy” (Nr. LT-PL-1R-081), finansowanego w ramach Programu współpracy Polska-Litwa INTERREG V-A,
8. Problemy Higieny i Epidemiologii 2008, 89(4), Emilia Kolarzyk, Anna Janik, Jacek Kwiatkowski
9. „Rola edukacji żywieniowej w populacji dzieci i młodzieży” Magdalena Zalewska, Elżbieta Maciorkowska Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu, 2013, Tom 19, Nr 3,

Healthy Boost

Model współpracy międzysektorowej.

„Healthy Boost – Miejskie laboratoria na rzecz lepszego zdrowia dla wszystkich w regionie Morza Bałtyckiego - pobudzanie międzysektorowej współpracy na rzecz zdrowia i dobrobytu w miastach”

Celem projektu „Urban Labs for Better Health for All in the Baltic Sea Region” (Healthy Boost) — Miejskie laboratoria na rzecz lepszego zdrowia dla wszystkich w regionie Morza Bałtyckiego - pobudzanie międzysektorowej współpracy na rzecz zdrowia i dobrobytu w miastach — w ramach programu INTERREG Regionu Morza Bałtyckiego jest **zwiększanie współpracy międzysektorowej** w celu zapewnienia zdrowia i dobrostanu w miastach poprzez opracowywanie i testowanie Modelu współpracy międzysektorowej.

Współpraca międzysektorowa to wspólna inicjatywa, w ramach której partnerzy z różnych sektorów (publicznego, prywatnego i non-profit) łączą swoje środki w celu zapewniania wielostronnych rozwiązań dla wspólnego dobra i rozwiązywania problemów oraz złożonych wyzwań.

Model zapewnia ogólne ramy współpracy międzysektorowej, które wytyczają partnerom najlepsze wzorce współpracy z zastosowaniem podejścia systemowego.

Model jest opracowywany na podstawie systematycznych analiz i badań literatury, jak również w wyniku samooceny współpracy międzysektorowej w zakresie promocji zdrowia przez profesjonalistów i ekspertów w miastach partnerskich programu Healthy Boost.

- Przedmiotem Modelu jest proces współpracy, a nie samo wdrażanie projektu.
- Model może być używany przez partnerów różnego typu — organizacje rządowe, organizacje pozarządowe, małe i średnie przedsiębiorstwa itd. Model może być używany przez wszystkich partnerów zaangażowanych na różnych poziomach — liderów, kierowników projektu, asystentów, pracowników itd.

W Modelu opisano pięć dziedzin współpracy międzysektorowej: (1) identyfikacja ryzyka, (2) przywództwo, (3) komunikacja, (4) koordynacja i (5) motywacja. Wszystkie dziedziny są ważne dla spełnienia najlepszych wzorców współpracy międzysektorowej. Użyta kolejność dziedzin nie oznacza, że dane dziedziny są ważniejsze od innych.

Każda dziedzina jest opisana według czterech etapów współpracy międzysektorowej — (1) mapowanie, (2) planowanie, (3) wdrażanie lub (4) ocena.

Modelu można używać na różne sposoby:

- a. przeglądając wszystkie dziedziny i wszystkie etapy;
- b. wybierając jedną lub kilka dziedzin dotyczących Twojej sytuacji;
- c. wybierając jeden lub kilka etapów dotyczących Twojej sytuacji.

W przeznaczonym na to miejscu możesz sporządzać notatki!

Model udostępnia główne pytania przewodnie dotyczące zwiększania współpracy międzysektorowej w określonych dziedzinach/na poszczególnych etapach.

Pamiętaj, że nie ma dobrych ani złych odpowiedzi!

Celem Modelu nie jest ocena Twojej współpracy.

SŁOWNIK

Identyfikacja ryzyka to proces ustalania i oceniania czynników ryzyka, które mogą uniemożliwić efektywną współpracę i osiągnięcie celów współpracy międzysektorowej, oraz zarządzania tymi czynnikami.

Przywództwo to posiadana przez osobę lub grupę umiejętność motywowania innych i prowadzenia ich do osiągnięcia wspólnego celu. Zarządzanie to organizowanie i koordynowanie, natomiast przywództwo to zwiększanie możliwości i współtworzenie. Wspólne przywództwo to prowadzenie procesu rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji w ramach współpracy, a nie przez poszczególnych partnerów.

Komunikacja to proces dwukierunkowy polegający na wypracowywaniu wzajemnego zrozumienia, w ramach którego uczestnicy nie tylko wymieniają się informacjami, wiadomościami, pomysłami i odczuciami, ale także tworzą treść i dzielą się nią. Jest to najważniejsza funkcja zarządzania — komunikacja między różnymi partnerami, poziomami, działami i pracownikami jest kluczowa zarówno w ramach partnerstwa, jak i poza nimi.

Współpraca to synchronizacja i integracja działań, zakresów odpowiedzialności oraz struktur zwierzchnictwa i kontroli w celu zapewnienia, że partnerzy współpracują w najbardziej efektywny sposób nad osiągnięciem wytyczonych celów.

Motywacja to siła, która inicjuje, prowadzi i utrzymuje działania partnerów ukierunkowane na osiągnięcie celu we współpracy międzysektorowej. Wspólne cele i wartości partnerów to kluczowe składowe motywacji do współpracy.

Mapowanie to etap przygotowywania do współpracy międzysektorowej. Na tym etapie identyfikuje się i opisuje dotychczasowe doświadczenie oraz bieżącą sytuację w ramach współpracy międzysektorowej.

Planowanie to etap opracowywania strategii współpracy międzysektorowej. Na tym etapie precyzuje się i wytycza działania oraz cele strategiczne współpracy międzysektorowej.

Wdrażanie to etap roboczy współpracy międzysektorowej. Na tym etapie odbywa się współpraca międzysektorowa zgodnie z uprzednio ustalonym planem.

Ocena to etap oceniania współpracy międzysektorowej. Na tym etapie ocenia się współpracę międzysektorową.

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Jaka jest już ustanowiona współpraca, której można użyć?

Współpracę międzysektorową można uznać za pomyślną, jeśli spełnia poniższe wymogi:

- Współpraca wszystkich zaangażowanych partnerów odbywa się wspólnie
- Wzajemne cele, zadania i obowiązki, które rozważają wszyscy partnerzy w ramach partnerstwa, są jasno rozumiane
- Partnerzy współdziałają ze sobą w synergii
- Pożytki dla poszczególnych partnerów są wzajemnie korzystne i współdzielone
- Nie ma żadnych konfliktów interesów ani konfliktów etycznych
- Zakresy odpowiedzialności są jasno podzielone
- Każdy partner przyczynia się do realizacji przypisanych mu zadań i obowiązków

Jaki jest najlepszy moment na współpracę z potencjalnymi partnerami?

- Występuje zapotrzebowanie i/lub pilna potrzeba współpracy w ramach projektu
- Cele i zasady są zgodne
- Dostępne są zasoby dodatkowe na potrzeby współpracy
- Potencjalni partnerzy pracują już osobno nad osiągnięciem tego samego celu lub wyniku

Jakie cechy powinni posiadać potencjalni partnerzy do współpracy międzysektorowej?

- Chęć do działania
- Wysoka motywacja
- Przedsiębiorczość
- Uczciwość
- Wiarygodność
- Możliwość spełnienia i zrozumienia celów oraz szczegółów zadań do realizacji
- Możliwość wniesienia dodatkowej wiedzy, informacji i wkładu w partnerstwa

Co charakteryzuje rzetelnego partnera z dobrą reputacją?

- Wizerunek
- Tożsamość korporacyjna
- Wizja i przywództwo
- Odpowiedzialność korporacyjna
- Doświadczenie korporacyjne
- Pozytywny przekaz emocjonalny
- Środowisko miejsca pracy
- Dostarczane produkty i świadczone usługi
- Wyniki finansowe/strategiczne
- Oceny od innych/poprzednich partnerów
- Przekaz medialny

Jakiego rodzaju przeszkody występują w potencjalnej współpracy międzysektorowej?

- Etyczna i/lub moralna niezgodność
- Brak zasobów
- Brak motywacji
- Różne cele i dążenia
- Uprawnienia i upoważnienia potencjalnych partnerów
- Brak inicjatywy

WDRAŻANIE

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Czy odpowiedzialność za wdrażanie projektu jest rozłożona sprawiedliwie?

- Zakresy odpowiedzialności partnerów są zgodne z ich wiedzą specjalistyczną i zasobami
- Zadania są rozłożone równomiernie między wszystkich partnerów — żadnemu partnerowi nie są przypisane wszystkie zadania główne

Czy współpraca przebiega zgodnie z wcześniej zaplanowanymi działaniami i strategiami?

- Lider i wszyscy partnerzy są nadal aktywnie zaangażowani
- Partnerzy przestrzegają poprzednio przypisanych im zakresów odpowiedzialności
- Partnerzy przestrzegają swoich wzajemnych zakresów odpowiedzialności
- Nie ma luk między zaplanowanymi zasobami i możliwościami a rzeczywistymi wynikami
- Nie ma odchyłeń od zaplanowanych ram czasowych
- Nie ma odchyłeń od zaplanowanego budżetu i zasobów dostarczanych przez partnerów

Jakie symptomy świadczą o istnieniu zagrożenia dla informacji i danych poufnych?

- Wystąpił już incydent naruszenia danych i informacji
- Nie ustanowiono bezpiecznego transferu danych ani sieci komunikacyjnej
- Dane i informacje poufne nie są chronione przez żadne rozwiązania techniczne ani fizyczne
- Żadni partnerzy nie przestrzegają uzgodnionych środków zabezpieczania i ochrony danych

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Jakie są ryzyka odroczenia pomyślnej oceny współpracy?

- Cel oceny jest niejasny
- Nie opracowano wcześniej strategii/metodologii oceniania
- Nie zidentyfikowano odpowiednich wskaźników do mierzenia współpracy
- Wśród partnerów nie ma motywacji do oceny współpracy
- Brakuje wystarczających informacji na potrzeby oceny

Jakie czynniki kontekstowe mogą wpłynąć na ocenę współpracy?

- Rozmiar społeczności
- Klimat polityczny
- Tradycje/wartości
- Czynniki specyficzne dla projektu
- Poprzednie doświadczenie

Czy ustalono, które aspekty współpracy będą mierzone?

- Pomiary osiągnięć i wyników poszczególnych zadań
- Opłacalność
- Potencjalna przyszła użyteczność współpracy
- Wskaźniki zadowolenia
- Jakość współpracy
- Aktywność poszczególnych partnerów

Czy ustalono, które narzędzia oceny będą używane?

- Obserwacja
- Raportowanie/analiza raportów
- Oceny zadań i przydziałów
- Ocena/klasyfikacja lidera i na odwrót
- Dyskusje
- Analiza dokumentów
- Inspekcja
- Grupy tematyczne

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Jakie cechy powinni posiadać potencjalni liderzy?

- Wiedza i doświadczenie
- Reputacja
- Charyzma
- Umiejętności komunikowania się
- Umiejętności zarządzania
- Umiejętności tworzenia zespołów
- Samoprzywództwo

Jakie są najważniejsze obowiązki potencjalnego lidera?

- Dystrybucja władzy i zakresów odpowiedzialności w całej grupie
- Wspieranie zaufania
- Harmonizowanie motywacji i wartości
- Dzielenie się informacjami i wiedzą
- Ułatwianie wspólnego rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji
- Pobudzanie do efektywnego działania

Jakie struktury zarządzania i kierowania przez przywództwo są ustanowione dla współpracy?

- Zasady międzysektorowe
- Plany strategiczne
- Przepisy prawa
- Umowy dotyczące współpracy między partnerami
- Pisemne zasady etyczne współpracy

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Jakie są główne czynniki wpływające na kontekst i strategię przywództwa?

- Kultura i wartości społeczności
- Poprzednie doświadczenia ze współpracy między partnerami
- Motywacja i zdolność do zmiany oraz tworzenia partnerstwa poszczególnych partnerów
- Istniejące relacje i władza między partnerami i interesariuszami
- Natura problemu do wspólnego rozwiązania

Jakie są główne obszary, na których skupia się przywództwo we współpracy międzysektorowej?

- Zrozumienie problemu i wywarcie wpływu
- Tworzenie zespołów i dystrybucja władzy oraz zakresów odpowiedzialności
- Przyjmowanie podejścia systematycznego oraz definiowanie wyników podejmowanych działań międzysektorowych
- Dopasowywanie motywacji i wartości

Jak partnerzy mogą wspierać lidera?

- Okazywanie lojalności
- Rzetelne działanie
- Uczciwe działanie
- Przejmowanie inicjatywy
- Udostępnianie informacji
- Traktowanie z szacunkiem
- Komunikowanie się

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Jak zapewnić osiągnięcie celów i zamierzeń współpracy?

- Przyjmowanie systematycznego podejścia do rozwiązywania problemów
- Kierowanie procesem, a nie partnerami
- Zarządzanie przydzieloną pracą i dzielenie się nią
- Wymienianie się informacjami, różnymi opiniami i wiedzą
- Monitorowanie wskaźników działań międzysektorowych
- Zapewnianie przejrzystości i dostępu do informacji
- Motywowanie partnerów do wywierania największego możliwego wpływu

Jak zapewnić pomyślną pracę zespołową?

- Wypracowywanie i utrzymywanie zaufania, uczestnictwa i szacunku
- Zarządzanie różnorodnością grupy, dynamiką władzy i konfliktami
- Ułatwianie wspólnego rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Co można zmierzyć w celu oceny efektywności przywództwa?

- Wyniki przywództwa — realizacja celów i zadań
- Zachowania przywództwa - zapewnianie dobrej pracy zespołowej

Jakie są kryteria wyników przywództwa, które można ocenić?

- Znajomość zakresu prac/kompetencja
- Jakość pracy
- Praca zespołowa
- Produktywność
- Posiadanie i zgodność

Jakie są kluczowe zachowania przywództwa, które można ocenić?

- Styl zarządzania
- Styl komunikowania się i słuchanie innych
- Styl podejmowania decyzji
- Umiejętności interpersonalne
- Zapewnianie wsparcia
- Kreatywność i elastyczność

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Jakie są wzorcowe praktyki dotyczące komunikacji?

- Przejrzystość
- Zaufanie
- Otwartość
- Wzajemne zrozumienie i szacunek
- Odpowiedzialność
- Istniejąca platforma do wymiany informacji

Jaka wiedza specjalistyczna, jakie zasoby i sieci są dostępne na potrzeby komunikacji dla każdego partnera?

- Wiedza specjalistyczna, zasoby i sieci są dostępne zarówno w ramach komunikacji wewnętrznej, jak i zewnętrznej
- Dostępni są partnerzy z odpowiednim doświadczeniem w komunikacji
- Na potrzeby komunikacji rozważa się korzystanie z usług zewnętrznych w obszarze wiedzy specjalistycznej, zasobów i sieci

Co należy rozważyć podczas planowania komunikacji wewnętrznej?

- Należy opracować proces dzielenia się informacjami między partnerami
- Komunikacja powinna być przejrzysta
- Ustanowiona jest umowa dotycząca korporacyjnego i prywatnego udostępniania danych
- Wszyscy partnerzy powinni mieć możliwość bezpośredniego komunikowania się ze sobą
- Należy opracować etyczne wytyczne dotyczące komunikacji i postępowania między partnerami

Co należy rozważyć podczas planowania komunikacji zewnętrznej?

- Istnieją reguły dotyczące komunikacji poza projektem oraz na potrzeby tworzenia publicznego profilu partnerstwa
- Partnerzy wypracowali zrozumienie i zgodę co do treści i sposobu komunikacji oraz osób, z którymi należy się kontaktować
- Wiadomości dotyczące współpracy w ramach projektu są zdefiniowane i uzgodnione
- Partnerzy powinni być otwarci na komunikację

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

W jaki sposób jest zarządzana komunikacja między partnerami?

- Komunikacja bezpośrednia
- Wiadomości e-mail
- Rozmowy telefoniczne
- Listy
- Spotkania online
- Aplikacje i serwisy społecznościowe
- Biuletyny
- Spotkania
- Wydarzenia towarzyskie

Jakie elementy należy rozważyć w celu zapewnienia efektywnej komunikacji?

- Treść wiadomości
- Kontekst obecnej sytuacji
- Uzgodnienie w czasie
- Wybór odpowiednich kanałów
- Odpowiednie metody komunikacji

Jakie powinny być najważniejsze tematy komunikacji między partnerami?

- Zarządzanie i wdrażanie
- Osiągnięcia i niepowodzenia
- Realizacja zadań
- Zidentyfikowane ryzyka
- Zarządzanie konfliktami
- Etyka
- Monitorowanie i ocenianie

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Jakie aspekty można ocenić w komunikacji wewnętrznej?

- Częstość spotkań i wydarzeń
- Częstość wymiany informacji
- Przejrzystość komunikacji
- Poszanowanie etyki komunikacji
- Zadowolenie partnerów z komunikacji

Jakie aspekty można ocenić w komunikacji zewnętrznej?

- Częstość wydarzeń publicznych
- Częstość wymiany informacji
- Osiągnięta grupa docelowa
- Przejrzystość i otwartość komunikacji
- Komunikacja w sytuacjach kryzysowych

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Jaka jest już ustanowiona współpraca, której można użyć?

- Istniejące umowy formalne
- Istniejące sieci nieformalne
- Istniejące partnerstwo z poprzedniej współpracy

Czy poprzednie doświadczenie w koordynacji było pomyślne?

Koordynację można uznać za pomyślną, jeśli spełnia poniższe wymogi:

- Między partnerami były udostępniane zasoby w celu osiągnięcia wspólnego celu
- Role i zakresy odpowiedzialności były zrozumiałe i przestrzegane
- Komunikacja była regularna i przejrzysta
- Zapewniono pracę zespołową na wszystkich poziomach

Kim są potencjalni partnerzy do współpracy międzysektorowej?

- Samorządy i ich działy
- Różne instytucje rządowe i samorządowe
- Społeczeństwo obywatelskie (tj. organizacje pozarządowe, związki, partie)
- Społeczność lokalna
- Małe i średnie przedsiębiorstwa

Jakie są kryteria wyboru partnera?

- Znaczenie prawne: stopień, do jakiego jest wymagane uczestnictwo jako wymóg prawny
- Znaczenie polityczne: stopień, do jakiego partnerzy mogą wpływać na decyzje polityczne
- Znaczenie strategiczne: stopień, do jakiego zaangażowanie partnerów ułatwia osiągnięcie celów
- Powiązanie z tematem: stopień, do jakiego dana kwestia wpływa na partnerów i w jakim są oni za nią odpowiedzialni
- Reprezentacja: stopień, do jakiego zaangażowanie partnerów gwarantuje równość i reprezentację
- Zaufanie: poprzednie doświadczenie we współpracy

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Jakie zasoby są dostępne na potrzeby planowanej współpracy?

- Zasoby ludzkie
- Wiedza specjalistyczna
- Zasoby finansowe
- Zasoby czasowe
- Narzędzia i materiały
- Wyposażenie i zasoby techniczne
- Obiekty i infrastruktura

Jak pogodzić ze sobą style zarządzania wszystkich partnerów?

- Uznawanie różnych stylów zarządzania
- Wypracowywanie wspólnej umowy dotyczącej stylu zarządzania współpracą
- Angażowanie w etap planowania wszystkich partnerów w ramach współpracy

Jak są przydzielane role i zakresy odpowiedzialności?

- Na podstawie decyzji partnera wiodącego
- Na podstawie negocjacji między partnerami
- Na podstawie zgłaszania się na ochotnika

Jakie są zasady przydzielania ról i zakresów odpowiedzialności do poszczególnych partnerów?

- Wymogi prawne
- Wiedza specjalistyczna i zasoby partnerów
- Układ sił między partnerami
- Interesy polityczne
- Ramy czasowe współpracy

Przeczytaj i rozważ te kwestie dotyczące Twojego kontekstu współpracy międzysektorowej

Jak zapewnia się monitorowanie współpracy międzysektorowej?

- Monitorowanie postępów
- Spotkania ze wszystkimi zaangażowanymi partnerami
- Nadzór

Co można monitorować we współpracy międzysektorowej?

- Zgodność działań z planem
- Wyniki partnerów
- Wykorzystanie zasobów
- Rozgłos
- Terminowość
- Wyniki i efekty
- Długoterminowy wpływ na społeczność lokalną

Jak zapewnić przejrzystość koordynacji?

- Udostępnianie planu współpracy kluczowym partnerom
- Powiadamianie kierownictwa o problemach
- Tworzenie dostosowanych raportów
- Unikanie obwiniania
- Zapewnianie uczciwego środowiska współpracy
- Zachęcanie do dzielenia się pomysłami
- Unikanie podwójnych standardów
- Zapewnianie elastyczności i otwartości umysłu

